

A kiegyensúlyozottság gyakorlata

Székely István előadása

Magyar Antropozófiai Társaság

2023.10.07.

Első alkalommal a pozitivitásról volt szó, második alkalommal az akarati gyakorlatról. Ezt a sorozatot szeretném ma folytatni. Ma a kiegyensúlyozottságról lesz szó. Ami piszok nehéznek tűnik. De minél jobban átélem a készülésben ezt az időszakot, annál jobban egyre triviálisabb lesz számomra ez a gyakorlat. Hadd mondjam így, mint kozmikus szükségszerűség. Maga diktálja a gyakorlat önmagát. És ezt azért mondom, mert most ugye a Mihály-időszakban vagyunk, egészen Gábrielig. A Mihály-időszak egyrészt a szabadsággal van összekapcsolódva leginkább. Innen is indul a Mihály-történet, amit nem szeretnék elismételni. Másrészt a mérleg havában vagyunk, a kiegyensúlyozottság havában. És, bár nem most volt erről szó, az akarati gyakorlatról, két gondolat erejéig szeretnék visszatérni erre. Mert nyilván vannak tapasztalataitok az elmúlt alkalom óta, vagy azért, mert valaki itt ismerkedett talán meg a gyakorlattal, vagy esetleg reményeim szerint újrakezdte, vagy újra elkezdte ezt a gyakorlatot csinálni. És egy picit ebből a mihályi kiegyensúlyozott helyzetből szeretnék rápillantani ezekre a gyakorlatokra, illetve arról beszélni, hogy miért is a világ legnehezebb gyakorlatáról van szó.

Aki csak egyszer is megpróbálta ezeket a gyakorlatokat, mondjuk, éppen az akarati gyakorlatot, az egy olyan lehetőséget nyit ki önmaga előtt is, ami egyedülálló. Ugyanis arról van szó konkrétan a gyakorlatnál, hogy minden külső és belső nehézség, akadályoztatás *ellenére* egy szabad cselekedetet hajt végre. Mindentől függetlenül. És ez egy borzasztó ritka helyzet. Általában az életben nem szokott előfordulni, hogy minden ideálisan összeáll. Tehát megteremtjük az ideát magunkban egy szabad cselekvéshez. Mindig jön valami közbe – hol ez, hol az. És mikor én ezt így végiggondoltam magamban, hogy külső, belső körülmények, azért itt egy ellentmondásra bukkantam, amit szeretnék elmondani. Steiner a *bevezetés az ezoterikus iskolázásba*¹ című művében szó szerint az írja, hogy a mellékgyakorlatok, köztük az akarati gyakorlat is, az ezoterikus iskolázás külső feltételeit van hivatva előkészíteni. És én pedig úgy érzem, hogy külső-belső feltételek. És itt valamit azért itt észrevettem, ami talán egy kicsit figyelemre méltó. Hát nyilván eltelt százvalahány év, mióta ezek a lejegyzések történtek, és a mi helyzetünkre egy picit rávilágít. Hogy mi már belső feltételnek is érezzük azt, amit Steiner még külső feltételnek írt és gondolt. és arra jutottam, hogy hát pont az akarati gyakorlatról lévén szó, pont az akaratról. Azért van nekünk egy olyan kifejezés – és itt miután tanárok, ezt valószínűleg ismerjük –, amit mi úgy mondunk, hogy fáradtság. Nem csinálom meg, mert fáradt vagyok. Aki ezt nem ismeri, az ne figyeljen ide. És ezt mi gyakorlatilag külső, hogy mondjam, mint egy objektív okot szoktuk fölhozni, magunknak, egymásnak. El is fogadjuk egymásnak, hát fáradt volt, hát nem csinálta meg ezt vagy azt. Vagy éppen azért csinálta, mert fáradt volt, úgy, ahogy. De hát ezért mi vagyunk a felelősek. Hogy hogy osztjuk be időnket, erőnket, szellemünket. Ezzel nyilván lehet vitába szállni. Steiner ezt, amire azt mondjuk, hogy fáradtak vagyunk, hát ez egy objektív, tőlünk független körülmény, ezt ő még külsőnek írja le és gondolja. És valóban, ha őszintén

¹ Rudolf Steiner: Anweisungen für eine esoterische Schulung. Aus den Inhalten der «Esoterischen Schule». GA 245. Magyarul az előadás szerkesztéséig (2024. március) még nem jelent meg.

magunkba nézünk, ezek még mind külső dolgok. Hát ezt nem is részletezem tovább, ez talán érthető. Steiner külső feltételnek írta le ezt, mi meg azért egy kicsit, külső-belső, de ez rajtunk múlik. Hát ennyit biztosan változott az ember azóta. De attól ez még mindig külső feltétel maradt. A másik dolog, amit előre bocsátanék, és ez még mindig általánosan is érvényes, és az akarati gyakorlatra is érvényes, hogy biztosan, aki csak megpróbálta az akarati gyakorlatot megcsinálni egyszer is, az észre vehette, hogy van itt egy nagyon különös jelenség. Hogy az, hogy mondjuk így, hogy tegnap megcsináltam az akarati gyakorlatot, az nem sokat jelent a mai napra vonatkozólag. Nyilván valamennyit jelent. És mondom, ez az összes gyakorlatra igaz. De annyit biztos jelent, hogy az embernek mégiscsak, hogy „na, megcsináltam!”. És ez nem egy rossz érzés. De hogy ma meg fogom-e csinálni erre vonatkozóan ezért ez nem egy biztosíték. És hogyha egy mihályi kontextusban nézzük meg ezt a helyzetet, akkor egészen világossá válhat az, hogy ha ez egy szabad mozdulat, egy szabad teremtő mozdulat, akkor a szabadság, az nem abban nyilvánul meg, hogy egyszer szabad voltam, egyszer már elértem valamit, ezt most nem minősítem. Ez nem egy állapot, hanem a szabadság a szabad cselekvésben tud csak érvényre jutni. És ez a szabad cselekvés, ez olyan, mint a mindennapi kenyér, már abban az értelemben, hogy az egy folyamatos cselekvés: minden nap meg kell érte dolgozni meg kell kapni valamilyen módon. És ezt ma az ember kezdeményezni tudja természetesen. Tehát ez nem egy állapot, nem egy helyzet, nem egy környezet, hanem egy szabad cselekvés. És azért is ilyen fontos nekem ez a Mihály, mert valamire hosszú évek után rá kellett jönnöm, amit én eddig nem láttam. És azért mondanám el, mert talán többen is érint. Kati ezt írta oda, hogy a mérleg nyelve. Én sem tudom jobb kifejezéssel illetni. De mostan ugye egy olyan időszakban vagyunk, amikor túl vagyunk az iskolai Mihály-napokon. És én ezt igazából most értettem meg először. Hogy mit jelent ez az egész mérleg. Mert arra gondoltam, ami az embernek látszik is, és ami észlelhető is. Hogy van két tepsí vagy serpenyő. És akkor bele teszünk egy fekete, sötét követ, ami a rosszat, a sötétséget hivatott szimbolizálni. Fehér vagy világos kavicsokat teszünk a másik serpenyőbe. Van, ahol ezzel egy kicsit trükköznek is, hogy biztosan átlendüljön. És akkor az észleleti világunkat ez így szépen kielégíti. Hogy akkor éppen, hogy átbillen a mérleg, és akkor „nagyon rendben van”. De hát a helyzet azért nem ez. És ez nyilván az észlelésnek szól, és egy kicsit mélyebbre kell mennünk. És itt megint visszatérnénk egy picit az időszakhoz és Mihályhoz. Hogy ha kitekintünk a természetbe – és ezt azért mondom így, mert ugye ez az az időszak, a *Léleknaptár*² szerint is, amikor a kifelé forduló pillantás befelé forduló pillantássá válik. Aki kifelé tud figyelni, és aki befelé tud figyelni egyaránt, az nincs se kint, se bent. Ez igazából valahol középen van. Ha kinézünk, akkor egy olyan helyzetet látunk a természetben, ami már nem és még nem. Ez egy ilyen egyensúlyi helyzet. És hogyha a Mihály-ábrázolásokra nézünk, akkor pont ezt látjuk. És akkor ez egy nagyon különleges mérleg. Tehát ez nem egy álló mérleg. Hanem ezt Mihály így tartja. És hát teljesen mindegy, hogy melyik ábrázolásban, tollakat teszünk, kavicsot teszünk, stb. A jó, a rossz, a sötét, a világos, az, hogy is mondja, azt tesz, amit akar – Mihály nem rezdül meg. Tehát ő ... ő a legfontosabb ebben a ... az ő ereje, vagy az ő tartása, tartó szerepe, ez a legfontosabb ebben a szimbolikában. Az, hogy ott most mi történik, nyilván nem közömbös, nem erről van szó. De ő ebben nem rezdül meg. Mert ő önmaga erejéből az, aki. Őt a körülmények nem ingatják meg a saját mivoltában, hogy úgy mondjam. Tehát a mérleg nyelve, vagy a tartó itt tulajdonképpen a szimbolikán túl, amit nyilván nem az észlelésünkkel, hanem hát én nem is tudom, mivel, de megláthatunk. Ezt az erőt, aki önmaga marad. Mindazok ellenére, hogy mi történik a két tepsiben. És ezt egyúttal annak is szántam, hogy a kiegyensúlyozottságról innen már könnyű talán beszélni, úgy látom. És tulajdonképpen itt az ember kiegyensúlyozottságáról van szó. Önmaga erejéből önmaga kiegyensúlyozottságáról. És hogy

² Rudolf Steiner: Wahrspruchworte. GA 40. Magyarul több kiadásban is megjelent, pl. Genius Kiadó, Budapest, 2013.

hétköznapi példákat mondjak, ugye azért nem hiszem, hogy ne fordult volna bármelyikünkkel elő, hogy valami olyasmit tettünk, vagy akár gondoltunk – akinek finomabb érzéke van ehhez –, amit utólag megbántunk. Mert valami elragadott minket. Természetesen azok is mi voltunk, az elragadók is. Senki más nem lehetett. Valamire úgy reagáltunk, ösztönösen, tehát nem tudatosan, ahogy éppen akkor történt. De utólag mégiscsak egy más belátás született. Ez teljesen mindegy, hogy miből és milyen okból kifolyólag, azt mutatja, hogy az emberen belül ez a tartó meg tudott szólalni. Ha nem szólalt meg, akkor ... sokszor nem szólal meg, vagy szeretnénk, ha nem szólalna meg. De hát ez a mi gyengeségünk és erősségünk közötti Mihály-küzdelem. Itt nem a jóról meg a rosszról van szó, talán a képből is kiderült. Bármilyen irányban, ha elragad-tatjuk magunkat, elragadnak minket, akkor nem tudunk önmagunk lenni tulajdonképpen. Erről szól a gyakorlat. És ami a praxisát illeti, ugye a gyakorlat az, hogy a reagálásaink – és ez fontos, hogy a reagálásainkkal kezdjem, tehát az animális létünk tulajdonképpen, a sárkényi létünk. A reagálásaink szélsőségeit egy picit próbáljuk szorosabbra vonni, vagy közelebb vonni önmagunkhoz. Tehát hogy se a jó, se a rossz ne billentsen ki minket úgy, ahogy addig korábban ez megtörténhetett, vagy megtörténhetett volna. Nagyon fontos szerintem azt átlátni, hogy ami el tud minket ragadni, az mindig valamilyen összefüggésben és kapcsolatban van a magam-érzéssel. Most mondhatnám azt, hogy az egoitásunkkal. Úgyhogy az önmagában, hogy ezeken a határimon, amit természetesen magam építék magamnak, egy picit változtatni tudok, az egy hihetetlen nagy erő. Egy hihetetlen nagy erő arra vonatkozólag, hogy önmagam megszabadítsam magamat – nem lehet másképp kifejezni. Hogy önmagamnak egy kis szabadságot eredményezzek. Én tudom, hogy ez a befelé mutató, ez, semmi nem jó, amit mutatok, de ettől függetlenül szerintem ez még érthető. Tehát a szélsőséges reagálásaimat, az emocionális válságaimat a környezetem hatásaira – direkt ilyen animálisakat mondok – egy picit lefékezzem. Egy picit figyeljek erre. És hát pontosan erről van szó, hogy a figyelem, ami a magam érzésében, az adottban, mindig valamilyen testhez kötött, testhez tapadó figyelem, ezt egy picit valamilyen módon fölszabadítsam. Vagyishogy figyelemerőről van szó voltaképpen itt is – ahogy az összes többi gyakorlatban is szabadságról van szó. Amit felszabadítok, az szabad erőként tud bennem dolgozni. Ez egy építkezés, mihályi építkezés már abban az értelemben is, hogy egy centrumot, egy középpontot, saját középpontomat építem. Ez is egy teremtetés. Ami korábban nem volt, nem létezett. Vagy úgy is kifejezhetném, hogy ott próbálok azokon a végletes pontjaimon öntudatot ébreszteni, építeni, ahol korábban nem volt öntudat.

Egy-két gyakorlati példát szeretnék mondani, merthogy mégis a pedagógiában dolgozunk. Egész egyszerűen azt gondolom, hogy nem engedhetjük meg magunknak azt a helyzetet, hogy minket az érzéseink, indulataink egy pedagógiai helyzetben *sem* – ez a „sem”, ez fontos – elragadjanak. És tulajdonképpen józanságunkat elveszítjük bármilyen módon. Gondolhatunk az egész kis gyerekekre, vagy akár a középtagozatra. Hatodik – hetedik osztályban már egészen szépen be tudnak szólni ezek a gyerekek, nem hagynak ki egy magas labdát. De hát, ha józanul végig gondoljuk, egy kicsit kívülről, a centrumból ezt a helyzetet, vagy átéltük ezt a helyzetet a másik oldalról – hát az a szegény kiskamasz az első, aki rögtön a saját szájára ütne. E helyett azt látja, hogy minket hogy ki tud ez billenteni az egyensúlyi helyzetünkből. Tehát ha meg tudunk maradni, akkor ez pedagógia lesz, mert nem ér el hozzánk a szemtelenség. Ha nem tudunk megmaradni – és erre tudnék most szép eseteket mondani, de miután jelenlévőktől hallottam, ezt most nem fogom megtenni, akkor ez egy állandó froclizás tárgya lesz. És hogy ez mire is gondolok pontosan, szeretnék egy titkos könyvből fölolvasni egy oldalt, az *általános embertanból*³. Ott sem mennék nagyon messze, az első

³ Rudolf Steiner: Allgemeine Menschenkunde als Grundlage der Pädagogik. GA 293. Magyarul: Általános embertan mint a pedagógia alapja. Genius Kiadó, Budapest, 2016.

fejezethez. Kati már bólogat, mert tudja, hogy miről lesz szó. Steiner úgy fogalmaz, hogy önmagunk kitöröltségében, kioltottságunkban. Az „önmagunk”, az a magunk, a magam-ról van szó (ego).

És amikor ebben a kitöröltségben, kioltottságban élnek, és így lépnek az osztályterembe, a belső erőkből következően kapcsolat alakul ki a diákok és Önök között. A legfontosabb ige itt az „élnek”. Lehet, hogy a külső tényezők kezdetben ellentmondanak ennek. Lehet, hogy amikor bemennek az iskolába, olyan csibész fiúkkal és lányokkal találkoznak, akik kinevetik Önöket. Az olyan gondolatok által, amilyenekkel itt fogunk foglalkozni, meg kell erősíteniük önmagukat, hogy egyáltalán ne figyeljenek arra, hogy kinevetik Önöket. Hogy úgy tekintsék, mint egy külső tényezőt. Mondjuk, mint egy olyan eseményt, hogy miközben esernyő nélkül indultak el, hirtelen esni kezd az eső. Ez kétségkívül kellemetlen meglepetés. De az ember maga rendszerint különbséget tesz a kinevetés, illetve az eső miatti meglepetés között, amikor nincs nálunk esernyő. Nem szabad különbséget tennünk. Olyan erős gondolatokat kell kialakítanunk, hogy ne kerüljön sor erre a megkülönböztetésre. Hogy úgy vegyük az efféle kinevetést, akárcsak egy záporosót. Ha áthatnak bennünket az ilyen gondolatok, és kiváltképp, ha megfelelően hiszünk bennük, akkor megadatik majd számunkra, talán csak nyolc nap után, talán csak két hét múltán, talán még később, még ha mégannyira kinevetnek is bennünket a gyerekek, hogy olyan kapcsolatot alakítunk ki velük, amelyet kíváncsúnak tartunk. Akár ellenállással szemben is ki kell alakítanunk ezt a kapcsolatot az által, amit saját magunkból teszünk.

Engedjétek meg, hogy itt szóbelileg aláhúzzam a legfontosabb mondanivalót. *Olyan erős gondolatokat kell kialakítanunk, hogy ne kerüljön sor erre a megkülönböztetésre.* Vagyis hogy amikor külső és belső akadályokról beszélünk, ne legyen különbség a záporosó és a között, hogy a gyerekek éppen kinevetnek bennünket, maradjon ez a példa. Arra teremtsük meg az esélyt, hogy legalább végig tudjuk gondolni, hogy reagálunk-e valamire, vagy nem. És ez egy fontos kérdés ebből a szempontból

Úgy tűnik, hogy itt a figyelemmel dolgozunk, mindig a figyelemmel dolgozunk. És itt szabad figyelemerőket próbálunk a hétköznapiunkra vagy az életünkre vonatkozóan kiterjeszteni. Tehát ugyanazokat a figyelemerőket, amelyeket felszabadítunk a szélsőséges emóciókra adott válaszainkból, ugyanazokat a figyelemerőket próbáljuk az egyensúly, a centrum megépítésére fordítani. Ez nem is lehet másképp. Ez a kettő ugyanez. Ez jószándékból sajnos nem megy. Az kevés hozzá. És mielőtt tovább mennénk ebben a kérdésben, áttekintve az eddigieket muszáj egy picit beszélni az idővel való bánásmódról. Mert mégis szeretjük – én legalábbis – a praktikus ügyeket. És akkor ugye eddig beszéltünk, és még ezeken túl is sok mindenről nem beszéltünk ugye kiegyensúlyozottságról, akarati gyakorlatról, pozitivitásról. És az embernek annyi dolga van, és akkor még a gyakorlatok, még a gyakorlatok. Ha praktikusnak akarok gondolkodni, akkor azért azt mégiscsak tudomásul kell vennünk, vagy végig kell legalábbis gondolnunk kiborít az a csibész – Steinert idézem, én nem beszélek így –, az a csibész kiborít. Egyébként is az egész napom, már minden össze kezd jönni, egész napom, hát borzasztó, azzal kezdődött, még ráadásul ez is. Mennyi idő az, amíg megnyugszom, vagy megnyugtatom magam, vagy kialaszom magam, egy egész nap eltelik. Na e helyett három perc lelki higiéniai teendő azért gazdaságosnak tűnik, vagy praktikusnak tűnik ebben a kérdésben. Én eddig nagyon szándékosan ennek a gyakorlatnak az egyik oldaláról beszéltem. Arra gondoltam, hogy egy egészen röviden fölolvassék egy a gyakorlat leírását mástól is, hogy több oldalról halljuk. Úgyis fogtok foglalkozni ma vele. Ő a Székely Anikónak a, biztos sokan ismeritek ezt

M. K.: – Nekem megvan. Ha valaki szeretné kölcsönkérni, el tudom küldeni. Mert még egyet kaptam tőle és beszkeneltem. Úgyhogy szívesen küldök ilyet.

Sz. I.: – Az előző gyakorlatokkal fokozódott a lélek autonómiája a gondolkodás, az elhatározások és a cselekedetek területén. Megtartva az előző hónapok gyakorlatait, a harmadik hónapban hozzáépítjük a

kiegyensúlyozottság gyakorlatát. A gyakorlat célja a figyelem felerősítése a közönséges élet, ill. érzések területén, hogy azok átalakuljanak. Hogyan végezzük a gyakorlatot? Naponta legalább egyszer részesei vagyunk olyan eseményeknek, hatásoknak, amelyek szélsőséges emóciókat hoznak létre bennünk. Ez lehet öröm, fájdalom, stb. Kiválasztunk naponta egy ilyen történetet, és létrehozuk a kiegyensúlyozottság gyakorlatát. Elsősorban lemondunk az öröm vagy bánat megnyilatkozásairól. A következő lépésben erőt áramoltatunk a keletkezett érzésbe. Azt a figyelemérőt, amelyet a koncentrációs- és az akarati gyakorlat felépítésével szereztünk meg. Ezt az erőt nem birtokoljuk, hanem adott esetben képesek vagyunk mozgósítani, előhívni. E figyeleméről annyit tudunk, hogy a figyelő tudatunk magasabb forrásból ered, és előhívásakor kommunikációba lépünk azzal a tudatfeletti erővel, ami már a szellemi világ közösségéből való. Onnan, ahol figyelmünk nincs egyedül, és így a gyakorlat eredményeképpen inspiratív segítségnyújtás történhet. A segítség a mi akciónk által tud belépni az öröm vagy fájdalom érzésébe, s az előbb említett erő áramoltatása megszünteti a kibillenés lehetőségét. Érzésvilágunk kiegyensúlyozott lesz. Középen maradunk, ha munkánk egyre elmélyültebbé válik, akkor elérkezik az a pillanat, amikor magával a kiegyensúlyozott érzéssel kezdünk el figyelni. Ez minden tartalomtól üres, s mi koncentráltan tartjuk inspiráció befogadására készen. Ezzel a figyelemmel léphetünk be a minket vagy mást ért örömbé, fájdalomba, és más lelki minőségekbe is. Tehát gyakoroljuk azt az érzést, hogy a lehetetlen lehetséges. Az önérzés határainak a védekezője megszűnik (magam érzése), és a környezet, majd a távoli tér közelebb kerül, étellel telik meg. Lélekkel áthatottá válik a világ, mint a gyermeknél. Az elfogulatlanság előítélet-mentesség. A saját határainkról való lemondás azt eredményezi, hogy a megformált vélemények világából átlépünk a meg-nem-formált, állandóan átalakulni képes ideák közegébe. Így építünk tovább a világon, a gyakorlatokban. Nem magunkért, hanem, hogy átalakuljon a világ. Az utóbbi két gyakorlat révén megismerhettük, hogy a világ nem független tőlünk, hanem olyan, amilyenre az emberi tudat látja, észleli.

És akkor folytatásképpen belekapcsolódnék ebbe a fajta észlelésbe, ami ugye nem ez a vertikális serpenyő-észlelés, hanem a tartó észlelése. Hogy tulajdonképpen az észlelésnek egy új szintjére lép az ember. Hiszen a körülötte – és ez fontos, hogy körülötte – folyó eseményeknek nem elszenvedő-jévé, hanem tanújává vagy szemlélőjévé válik. Ezért nem billenthető ki. Ez a mihályi erő őbenne. És ez a szemlélés ilyen módon nem a hétköznapi megszokott passzív szemlélés, hanem ennek a szemlélőnek a felépítése, az életben tartása és a cselekvése. Itt a szemlélő az nem adott. A tanú, az nem adott, hanem amit az ember fölépít magában. Ez egy folytonos cselekvés. És itt ebből a leírásból is kiderül, hogy lépésről-lépésre haladunk, naponta egy eseményt kiválasztunk. Biztos, hogy minden nap van egy ilyen esemény túlzott, utólag a centrumból túlzottnak érzett reakciókat tettünk. Ennek a terepe, ahol ezt föl tárjuk, ez az ún. visszapillantás vagy Rückschau gyakorlat. Amit egy tisztességes hétköznapi ember minden nap megcsinál, minden napra vonatkozólag, és ajánlatos messzebb is visszanyúlni néha-néha. Ennek a gyakorlatnak, erről nem szeretnék különösen sokat beszélni ugye az a titka, hogy nemcsak, hogy visszatekintünk, hanem visszafelé tekintünk visszafelé. Tehát az idő teltével vagy az idő áramlásával ellentétes irányban. És ennek az az egyszerű oka, hogy abban a pillanatban, amikor ezt visszafelé tesszük, akkor egy olyan fajta szemlélésbe, észlelésbe fogunk, amit a hétköznapi életben nem szoktunk megtenni. Mert a hétköznapi életben logikusan ok-okozati viszonyokban gondolkozunk. A visszafelé történő végiggondolás viszont ezt az ok-okozati viszonyt felbontja. Tehát előbb van az okozat, mondjuk így, és aztán az ok, de nincs előbb, mert megszűnik ez az egész viszonyulás. És ez azt jelenti, hogy sajátmagunkat, illetve, ezt nagyon nehéz ilyen önösen mondani, de valahogy meg kell fogalmazni. Úgy tudjuk észlelni, ahogy az ok-okozati viszonyban nem. Ugye így néz ki ez a visszafelé történő gondolkodás. Csúnya esetet mondok, „ma bizony a gyerek fenekére vertem. Azután a gyerek csúnyán beszélt velem”. De, hogy mondjam, amit én tettem, az rám vonatkozik, nem a gyerekekre. És ez mindjárt látszik. Tehát nem fölbőszültem és

elragadtattam magam, hanem tetszik, nem tetszik, ezt tettem. Ugye hétköznapiilag azt mondjuk, ugye jogos, hát annyira... hát már éppen kellett neki egy pofont adni. Valakinek csak kell egy pofont adni annak a gyereknek, namost, elnézést a példáért. De hogy én legyek az, hogy én vagyok az, aki adom, ezt nem indokolja. Még akkor sem, ha netalántán ezt gondolom. Tehát adtam egy taslit a gyereknek – ez rám vonatkozik és nem a gyerekre. Az a pillantás, amivel önmagamot szemlélni tudom, az viszont nem egy természetes pillantás, az egy szellemi pillantás ebben a pillanatban. Hogy rá tudok tekinteni önmagamra mintegy kívülállóként. Innen is látszik, hogy amiről itt is szó van, hogy ez nem egészen az enyém. Én mindösszesen annyit tudok tenni ezzel a figyelemárammal, vagy ezzel a tanú érzéssel, hogy a megfelelő irányba állítom a jövő érdekében. Ha ez így érthető. Tehát amikor azt a visszapillantást teszem, és megteszem persze, és kíméletlenül önmagammal szemben természetesen, hát legalább ennyi, akkor egy szellemi erőt áramoltatok a figyelembe. Tanúja, szemlélője, megint csak aktív szemlélőjévé válok az eseményeknek. És ezért megdolgozom, hogy aktív szemlélője lehessen az eseményeknek. Ugye 3 percről van szó összességében. És így szabadítom meg magamat arra vonatkozólag, ami korábban ezekben a szélsőségekben elragadt.

Körülbelül ennyit szándékoztam volna elmondani. Mert tényleg azt érzem, hogy triviális a dolog. Amit hozzá szeretnék tenni, az egy aprócska megjegyzés, és csak azért, merthogy itt vagyunk ebben a körben. Hogy van egy nagyon különleges bibliai téma, amit nem szoktak bibliai témaként emlegetni, de mégis feligyelhető rá elsősorban a *Máté evangéliumában*. Ez egy olyan, nincs külön alcíme, mégis rengetegszer előfordul, a legtöbbször a Máténál 15-ször. A megbotránkozás. És ez egy nagyon különleges pozíció vagy helyzet. Amikor, biztosan ismerjük mindannyian, hogy ha megbotránkoztat téged a szemed, a lábad, a kezed, stb., stb., bármi, akkor jobb neked, ha elveted magadtól, mint-hogyha⁴. De nem is ez az érdekes, hogy mit kell csinálni, hanem a pozíció az érdekes. A megbotránkozó és a megbotránkoztató, az egy és ugyanazon személy. Ugyanaz az alany, de nem ugyanaz a szellemi pozíció. Hanem az, aki megbotránkoztatva van, az, aki középen van, aki meg tudja ítélni a helyzetet. És a megbotránkoztató pedig ugyanő, már hogy ugyanaz a személy, akit elragadnak esetleg a különböző szélsőséges emóciók. Tehát magam vagyok saját magam bírója, de nem a magam erejéből. Ezt szeretném ezzel mondani.

⁴ Pl. Mt 5,29: Ha pedig a te jobb szemed megbotránkoztat téged, vágd ki azt és vedd el magadtól; mert jobb neked, hogy egy vesszen el a te tagjaid közül, semhogy egész tested a gyehennára vettessék.